

4.15 PRACOVNÍ VÝCHOVA, PRACOVNÍ VYUČOVÁNÍ

Charakteristika vyučovacích předmětů

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětů

Předměty Pracovní výchova a Pracovní vyučování jsou jedním ze stěžejních předmětů ve vzdělávání žáků s mentálním postižením. Zahrnují široké spektrum pracovních činností, které vedou žáky k získání souboru vědomostí, základních pracovních dovedností a návyků v různých oblastech lidské činnosti. Cíleně se zaměřují a systematicky ovlivňují rozvíjení motorických schopností, manuálních dovedností a návyků žáků a tím přispívají k jejich co nejsamostatnějšímu zapojení do každodenního života a umožňují jim přípravu na vykonávání jednoduchých pracovních činností.

Žáci se učí pracovat samostatně i v týmu a vážit si práce své i druhých. Seznamují se s různými materiály, s funkcí a užíváním vhodných pomůcek a náradí.

Vzdělávací obsah předmětů Pracovní výchova a Pracovní vyučování je součástí vzdělávací oblasti Člověk a svět práce. Pracovní výchova je vyučována ve všech ročnících 1. stupně 3 hodiny týdně, tj. 18 hodin celkem. Pracovní vyučování je vyučováno na 2. stupni v 7. a 8. ročníku 4 hodiny týdně, v 9. a 10. ročníku 5 hodin týdně, tj. celková časová dotace na 2. stupni činí 18 hodin týdně.

Předměty jsou tvořeny následujícími tématy vzdělávacích oborů a tematickými okruhy průřezových témat:

- vzdělávací obor **Člověk a svět práce – témata pro 1. stupeň:** Sebeobsluha, Práce s drobným materiálem, Práce montážní a demontážní, Pěstitelské práce, Práce v domácnosti; **témata pro 2. stupeň:** Práce s technickými materiály, Práce montážní a demontážní, Pěstitelské práce, Práce v domácnosti
- vzdělávací obory **Člověk a jeho svět, Člověk a společnost** – člověk a zdraví, člověk a profese, rostliny, druhy ovoce a zeleniny
- vzdělávací obor **Člověk a příroda** – vlastnosti látek, hospodářsky důležité rostliny,
- vzdělávací obor **Výchova ke zdraví** – zásady správné výživy
- průřezové téma **Osobnostní a sociální výchova** - Rozvoj poznávacích schopností, Kreativita, Komunikace, Sebepoznání a sebepojetí, Spolupráce a soutěživost, Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
- průřezové téma **Environmentální výchova** - Základní podmínky života, Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Vztah člověka k prostředí

Výuka, především na 2. stupni, je realizována i v odborných učebnách - ve školní dílně a ve cvičné kuchyňce. Výuka okruhu pěstitelské práce je realizována na školním pozemku. V rámci praktických cvičení se žáci seznamují s konkrétními jednoduchými pracovními činnostmi. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Výchovné a vzdělávací postupy uplatňované ve vyučovacím předmětu, které směřují k utváření klíčových kompetencí

Kompetence k učení

- předkládáme žákům dostatečné množství informačních zdrojů pro pochopení pracovních postupů a poznávání vlastností materiálů, surovin a jejich použitelnosti
- učíme se žáky orientovat se v základních pojmech, návodech a pracovních postupech

Kompetence k řešení problémů

- předkládáme žákům dostatek námětů k samostatnému uvažování a řešení situací souvisejících s prací v různých pracovních oborech
- snažíme se jít žákům příkladem v dodržování zdravého životního stylu
- seznamujeme žáky s informačními zdroji, institucemi a organizacemi, které je možno využít v oblasti volby dalšího studia, profesní orientace

Kompetence komunikativní

- seznamujeme žáky s přesným významem pojmů ve vztahu k činnostem v rámci pracovního vyučování
- předkládáme žákům jednoduché pracovní návody, pomáháme jim těmto materiálům porozumět

Kompetence sociální a personální

- vedeme žáky k respektování pravidel práce v týmu a ovlivňování kvality společné práce svými pracovními činnostmi, k ohleduplnosti na pracovišti
- při hodnocení vzdělávacích výsledků vyzdvihujeme i dílčí úspěchy, úsilí a snahu, čímž posilujeme sebevědomí žáka
- objasňujeme žákům princip sociální solidarity mezi pracovními občany a občany zdravotně handicapovanými, kteří se nemohou začlenit do výdělečné činnosti

Kompetence občanské

- seznamujeme žáky s důsledky užívání návykových látek
- usilujeme, aby se žáci v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví dokázali chovat podle pokynů kompetentních osob a uplatnili osvojené dovednosti a postupy

Kompetence pracovní

- vedeme žáky k uvědomělému, správnému a bezpečnému používání nástrojů a materiálů, ke snaze o provedení práce v co nejlepší kvalitě
- předkládáme srovnání hospodárnosti různých postupů, které vedou k témuž cíli
- vedeme žáky k získávání základních pracovních návyků a postupů, k pozitivnímu hodnocení vlastní práce
- usilujeme o koncentraci žáků na pracovní výkon a jeho dokončení
- vedeme žáky k dodržování zásad bezpečnosti práce a hygieny při práci